

**Proposta
d'abreviatures,
sigles
i símbols**



UNIVERSITAT DE BARCELONA

**Servei
de Llengua
Catalana**

PROPOSTA

D'ABREVIATURES,

SIGLES

I SÍMBOLS

SERVEI DE LLENGUA CATALANA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

PRESENTACIÓ

Aquest document ha estat concebut com una eina de normalització administrativa i acadèmica en la iniciativa de dotar la Universitat de Barcelona dels materials bàsics de suport lingüístic.

Les abreviacions són convencions de caràcter internacional que s'utilitzen especialment en llenguatges d'especialitat: administratiu, químic, matemàtic, etc., i que segueixen uns criteris generals de formació i de presentació formal.

Aquest llibret consta d'una exposició breu del que són les abreviatures, les sigles i els símbols, seguida de les pautes que s'han de seguir per a la formació de noves abreviatures i sigles, en el cas que sigui necessari.

A continuació hi ha una relació de les paraules més usuals en llenguatge administratiu que s'abreugen, amb l'abreviatura, la sigla o el símbol al costat, en negreta. La llista d'abreviatures i sigles no és exhaustiva, però sí que recull les aprovades per la Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu i les més usuals a la UB (també aprovades per la CALA), com professor (*prof.*), divisió (*div.*) o Universitat de Barcelona (*UB*).

Com que ha estat impossible per raó d'espai incloure-hi una llista dels símbols usats en els diferents llenguatges científic-tècnics --a la UB hi ha representació de gairebé totes les disciplines-- el Servei de Llengua Catalana facilita als especialistes de les diferents àrees científiques la informació necessària, segons les normes ISO.

Esperem que aquest llibret també us sigui útil i que ens feu arribar propostes perquè aquesta relació sigui més completa.

Barcelona, juliol de 1990

Direcció:
M. Teresa Cabré i Castellví
Secretaria tècnica:
Esteve Clua i Julve
Àrea de llenguatge administratiu:
Montserrat Lleopart i Grau

© Servei de Llengua Catalana, 1989
2a edició revisada 1992
Universitat de Barcelona
Gran Via de les Corts Catalanes, 585
08007 Barcelona

Disseny de la coberta: Cass
Impressió: Limpergraf, S.A. Carrer del Ríu, 17. Nau 3. Ripollet (Barcelona)
DL: B-28.816-92

ÍNDEX

Abreviacions	7
Abreviatures	7
Sigles	9
Símbols	11
Remarques	12
Llista d'abreviatures i sigles	13
Llista de símbols	25
Bibliografia	27

LES ABREVIACIONS

De vegades les paraules es representen per segments més curts anomenats abreviacions.

Les abreviacions són convencions que segueixen unes normes de formació internacionals. N'hi ha de tres tipus: abreviatures, sigles o símbols.

ABREVIATURES

Una abreviatura és la representació d'un mot o grup de mots per una o algunes de les seves lletres.

Les abreviatures es formen:

Amb la lletra o lletres inicials de la paraula i un punt o una barra.

Ex.: *t/* (taló)
h. (habitants)
oct. (octubre)

Amb la lletra o lletres inicials i alguna de les centrals, i un punt o una barra.

Ex.: *dc.* (dimecres)

Amb la lletra o lletres inicials, alguna o cap de les centrals i alguna de les finals, i un punt o una barra.

Ex.: *fra.* (factura)

Paraules d'etimologies semblants en diferents llengües acostumen a tenir la mateixa abreviatura.

Ex.: *impr.* (impremta)
(imprensa)

En les abreviatures formades amb les lletres inicials del mot, se segmenta després de consonant.

Ex.: *des.* (desembre)

Si es tracta de consonants dobles que en el moment de fer la partició quedarien en síl·labes diferents, el punt es posa després de la primera consonant.

Ex.: *col.* (col·laborador/a)

En els sintagmes formats per més d'un element, l'abreviatura aconseguida per la substitució d'una part de les lletres per un punt no ha d'ometre ni els articles ni les preposicions. En el cas que es faci amb una barra, l'abreviatura no ha de contenir aquests elements gramaticals.

Ex.: *d. d'o.* (denominació d'origen)
m/o (a la meua ordre)

En general, la lletra inicial de l'abreviatura, o de cada element que la formi, s'escriu amb minúscula o majúscula segons com s'escrigui el mot sencer.

Ex.: *oct.* (octubre)
d. de C. (després de Crist)

Una excepció a aquesta norma són les formes abreujades dels tractaments de respecte i de les designacions genèriques de les persones que precedeixen els noms propis.

Ex.: *Sra.* (senyora)
St. (sant)

En les abreviatures de sintagmes formats per més d'un element, s'han de deixar els mateixos espais en blanc entre aquests que hi havia abans d'abreujar-les.

Ex.: *p. o.* (per ordre)
op. cit. (opus citatum)

Les abreviatures mantenen els accents de la paraula sencera.

Ex.: *màx.* (màxim)
àt. (àtic)

El plural de les abreviatures que contenen el segment final del mot font sense modificar es fa seguint les normes generals de formació de plural; la resta són invariables.

Ex.: *Drs.* (doctors)
núm. 63-89 (números 63-89)
pàg. 34-87 (pàgines 34-87)

Pel que fa a l'apostrofació, les abreviatures segueixen la regla general.

Ex.: *l'assoc.* (associació)
l'av. Diagonal

SIGLES

Una sigla és la representació del nom d'una organització, publicació, institució, comissió, etc. formada a partir de la lletra inicial de cada un dels elements que el constitueixen.

S'ha de tenir en compte que:

Les paraules gramaticals no acostumen a formar part de la sigla.

Ex.: *ICS* (Institut Català de la Salut)

En general, s'escriuen amb majúscula, excepte les sigles lexicalitzades.

Ex.: *PAS* (personal d'administració i serveis)
làser (Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation)

S'escriuen sense cap punt després de cada lletra.

Ex.: *ICE* (Institut de Ciències de l'Educació), i no I.C.E.

S'escriuen sense espais en blanc entre les lletres.

Ex.: *SLC* (Servei de Llengua Catalana), i no S L C

S'escriuen sense accents gràfics, excepte les sigles lexicalitzades.

Ex.: *làser*

En plural només varia l'article, la sigla és invariable. El plural no s'ha de fer per duplicació de lletres, ni afegint-hi una -s.

Ex.: *els PC* (personal computer), i no els PCs
la Facultat de BA (Belles Arts), i no BBAA

Hi ha, però, algunes sigles que ja han quedat fixades per l'ús.

Ex.: *CCOO* (Comissions Obreres)
PPCC (Països Catalans)

Pel que fa a les sigles d'organismes, institucions internacionals, etc., no catalanitzades o que vacil·len, és aconsellable seguir, entre d'altres, el *Diccionari d'abreviacions*, si és possible. En els altres casos cal recollir-les un cop s'hagin normalitzat.

Ex.: *OTAN* (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord)
TAV (Tren d'alta velocitat)

L'apostrofació davant de les sigles que es pronuncien com a mots corrents s'ha de fer segons les normes ortogràfiques generals.

Ex.: *l'URSS* (Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques)
la UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
l'ISO (International Organization for Standardization)
el COU (curs d'orientació universitària)

L'apostrofació davant de les sigles que es lletregen també s'ajusta a les regles generals. Així, doncs, s'ha de tenir en compte que cal apostrofar davant les sigles que es pronuncien lletra a lletra i en què el primer so de la lletra inicial és una vocal, tret dels casos de l'article femení davant de *i/u*.

Ex.: *l'FM* (Frequency Modulation)
l'IPC (índex de preus al consum)
la IBM (International Business Machines Corporation)
la UB (Universitat de Barcelona)
la CEE (Comunitat Econòmica Europea)
l'RDV (República Democràtica del Vietnam)
l'SLC (Servei de Llengua Catalana)
d'FP (Formació Professional)

Les sigles lexicalitzades funcionen com a termes, per tant s'escriuen amb minúscula, poden formar derivats, tenen forma de plural i, si cal, s'accentuen.

Ex.: *làser*
làsers

Un cas especial són els acrònims que es formen amb la unió de lletres o síl·labes, inicials o finals, de cada una de les paraules d'un sintagma. Segueixen les mateixes regles de composició i derivació que s'han vist, però només s'escriuen amb majúscula si són noms propis.

Ex.: *radar* (Radio Detection and Ranging)
els radars
la radarastronomia

Hi ha casos, però, que no segueixen aquests criteris.

Ex.: *TermNet* (International Network for Terminology)

SÍMBOLS

Un símbol és la representació d'unitats monetàries, de mesura, elements químics, etc. formada per lletres, xifres, pictogrames. El símbol té caràcter internacional.

Els símbols són formes internacionals, adoptades per organismes estandarditzadors.

Poden anar amb majúscules o minúscules.

Ex.: *H* (hotel)
h (hora)
NH₃ (amoníac)

Són invariables, no hi apareix cap marca de plural.

Ex.: *53 km* (quilòmetres)
10.000 PTA (pessetes)

No porten cap punt ni barra al final.

Ex.: *8.30 h* (hores)

Es deixa un espai entre la quantitat i el símbol. Si coincideix amb un final de línia, no es pot separar la quantitat del símbol. Cal, doncs, passar el conjunt a la línia següent.

Ex.: *10 m* (metres)

S'escriuen sense espais en blanc entre els diferents caràcters.

Ex.: *kWh* (quilovat hora)

REMARQUES

En els ordinals és preferible l'abreviatura sense punt al final.

Ex.: *1r* (primer)
7è (setè)

En els casos de doble tractament, d'abreviatura i sigla o símbol, en general són preferibles els darrers.

És preferible	que
Símbol	Abreviatura
<i>PTA</i> (pesseta)	<i>ptes.</i>
Sigla	Abreviatura
<i>PN</i> (pes net)	<i>p. n.</i>

No s'ha d'alternar mai en un mateix text una abreviatura amb un símbol i aquests amb la paraula sencera.

Ni els símbols ni les abreviatures s'han d'utilitzar en expressions numèriques escrites amb lletres, ni tampoc en sentit genèric dins d'un text.

Ex.: 10.000 *PTA*, i no deu mil *PTA*

l'estat del Deutsche Mark, i no l'estat del DM

ABREVIATURES I SIGLES

A

a favor meu
a favor nostre
a favor seu
a favor vostre
a l'atenció de
a l'ordre de
a la meua ordre
a la nostra ordre
abans de Crist

abril
addenda
adicional
adjunt/a
administració
administrador
administradora
administratiu
administrativa
agost
ajudant/a
ajuntament
al cel sia
al meu càrrec
al meu compte
al meu favor
al nostre compte
al nostre favor
àlies
altitud
altura
alumne/a
ambulatori
amplada
amplària
ante meridiem (abans del migdia)
antic/iga
antigament
apartat
apèndix
aprobat/ada
aproximadament
aproximat/ada

f/m
f/n
f/s
f/v
a/
o/
m/o
n/o
aC
a. de C.
abr.
add.
ad.
adj.
adm.
admdor.
admdora.
admtiu.
admtiva.
ag.
ajud.
aj.
a. c. s.
m/c
m/cte
m/f
n/cte
n/f
(a)
alt.
alt.
al.
amb.
ampl.
ampl.
a. m.
ant.
ant.
apt.
ap.
apr.
aprox.
aprox.

article
assignatura
associació
associat/ada
àtic
auxiliar
avinguda

B

baixada
baixos
barranc
barri
barriada
batxillerat
bibliografia
biblioteca
blanc i negre
bloc
butlletí

C

caixa alta
caixa baixa
calefacció
cantonada
capítol
carrer
carreró
carretera
castellà
català
catedràtic/a
cèntims
certificat/ada
cinquè
cinquena
cinturó
circa (al voltant de)
circulació
circular (document)
ciutat/da
codi d'identificació fiscal
codi postal
coedició

art.
assign.
àssoc.
assoc.
àt.
aux.
av.

bda.
bxs.
bnc.
b.
b.
batx.
bibliogr.
bibl.
b/n
bl.
butll.

c. a.
c. b.
calef.
cant.
cap.
c.
cró.
ctra.
cast.
cat.
catedr.
cts.
cert.
5è
5a
cint.
ca.
circul.
C
cit.
CIF
CP
coed.

coeditor/a
col·laborador/a
col·laborador/a tècnic/a
col·lecció
color
columna
comissió
comissió de serveis
companyia
compilador/a
comptabilitat
compte corrent
conferiu
confronteu
consell
construcció
contractat/ada
convocatòria
coordinador/a
corporació
correus
cursiva

D

decret
decret·llei
denominació d'origen

departament
derogatori/òria
descompte
desembre
despesa
després de Crist

dies data
dies factura
dies vista
dijous
dilluns
dimarts
dimecres
dipòsit legal
direcció
direcció general
directiu/iva
director/a

coed.
col.
col. tèc.
col.
col.
col.
com.
com. de serv.
cia.
comp.
compt.
c/c
cf.
cf.
cons.
constr.
contr.
conv.
coord.
corp.
cor.
cva.

D
DL
DO
d. d'o.
dept.
derog.
dte.
des.
desp.
dC
d. de C.
d/d
d/fra
d/v
dj.
dl.
dt.
dc.
dip. leg.
dir.
DG
dir.
dir.

director/a general
disposició
dissabte
districte
diumenge
divendres
divisió

doctor
doctora
document
document nacional d'identitat
drecera
dreta
duplicat/ada

E

economia
edició
editor/a
editorial
efecte/s
efecte/s a cobrar
efecte/s a pagar
efectiu
el nostre gir
el nostre taló
el nostre xec
Eminentíssim
Eminentíssima
en funcions
entresol
escala
escola universitària
especialment
específicament
esquerre/a
et alii (i altres)
etcètera
Excel·lència
Excel·lentíssim
Excel·lentíssima
excepció
excepte
exemple
expedició
expedidor/a

DG
disp.
ds.
distr.
dg.
dv.
div.
(D)
Dr.
Dra.
doc.
DNI
drec.
dta.
dupl.

econ.
ed.
ed.
ed.
e/
e/c
e/p
ef.
n/g
n/t
n/x
Emm.
Emma.
e. f.
entl.
esc.
EU
esp.
esp.
esq.
et al.
etc.
E.
Exc.
Excma.
exc.
exc.
ex.
exped.
expd.

expedient
extensió
exterior

exp.
ext.
ext.

F

facsimil
factura
facultat
fascicle
favor
febrer
ferrocarril
figura/es
finca
foli
Fons Monetari Internacional
fotograma
franc fàbrica

facs.
fra.
fac.
fasc.
f/
febr.
FC
fig.
fca.
F
FMI
fotog.
f. f.

G

gener
general
gir postal
gir telegràfic
govern
gràfic
gran velocitat

gen.
gral.
GP
GT
gov.
gràf.
g. v.

H

habitants
Honorable

h.
H.
Hble.

I

ibídem
ídem
il·lustració/ons
il·lustrador/a
Il·lustre

Il·lustríssim

ib.
íd.
il.
il.
I.
Il·ltre.
Im.
Il·lm.

Il·lustríssima

import
impost
impost sobre el valor afegit
impremta
incorporat/ada
índex
in extenso
infra (més avall)
institut
institut de batxillerat
instrucció (document)
interès
inter/ina
interior
introducció

J

juliol
junta de govern
junta directiva
juny
jurídic/a
jurisprudència
jutjat de primera instància

L

la nostra factura
la nostra lletra
la nostra remesa
làmina
limitada
lleí
lletra de canvi
lletra de crèdit
lletra nostra
lletra vostra
llicenciat/ada
lloc de naixement
loco citato (lloc citat)

Ima.
Il·lma.
imp.
impt.
IVA
impr.
inc.
índ.
i. e.
inf.
inst.
IB
I
int.
int.
int.
intr.

jul.
j. de gov.
j. dir.
juny
jur.
jurispr.
J. de 1a Inst.

n/fra
n/l
n/r
làm.
ltda.
L
l/
l/cr
l/n
l/v
llic.
lloc de naix.
loc. cit.

M

Magnífic
Magnífica
maig
manuscrit
març
màxim/a
mercaderia/es
mercantil
mesos terme
mesos vista
mil·lèsim/a
mínim/a
Molt Honorable
Molt Il·lustre Senyor
Molt Il·lustre Senyora
mossèn

N

negociat
negreta
nombre
nominal
nominatiu
nota
nota bene (advertiu-ho bé)

nota de l'autor/a
nota de l'editor/a
nota de la redacció
nota del/de la compilador/a
nota del/de la traductor/a
novembre
número
número de registre
número d'identificació fiscal

O

octubre
opus citatum (obra citada)
ordre (document)
ordre de pagament
ordre ministerial

Mgfc.
Mgfca.
maig
ms.
març
màx.
merc.
merc.
m/t
m/v
mil.
mín.
M. H.
M. I. Sr.
M. I. Sra.
Mn.

neg.
ngta.
nre.
nom.
nom.
n.
NB
(n. b.)
n. de l'a.
n. de l'e.
n. de la r.
n. del/de la comp.
n. del/de la t.
nov.
núm.
núm. de reg.
NIF

oct.
op. cit.
O
OP
OM

P

pagament
pagament immediat
pagaré
pàgina
paquet
parada
paràgraf
parcel·la
particular
partida
passatge
passeig
per absència
per autorització
per compte
per delegació
per exemple
per ordre
per poder
pes brut

pes net

petita i mitjana empresa
plaça
població
polígon
porta
portada
post meridiem (després del migdia)
post scriptum (després de l'escrit)

postdata

presentació
president/a
prevere
primer
primera
principal
producte interior brut
producte nacional brut
producte nacional net
professor/a
professor/a ajudant
professor/a associat/ada
professor/a contractat/ada

pag.
p. i.
p/
pàg.
paq.
par.
paràg.
parc.
part.
part.
ptge.
pg.
p. abs.
p. aut.
p/c
p. d.
p. e.
p. o.
p. p.
PB
(p. b.)
PN
(p. n.)
PIME
pl.
pobl.
pol.
pta.
port.
p. m.
PS
(p. s.)
PD
(p. d.)
pres.
pres.
prev.
1r
1a
pral.
PIB
PNB
PNN
prof.
prof. ajud.
prof. assoc.
prof. contr.

professor/a interí/ina
professor/a titular
programa
proppassada
proppassat
propvinent
província
pujada
punt quilomètric

prof. int.
prof. tit.
progr.
ppda.
ppt.
pvt.
prov.
pda.
PK

Q

quaduplicat
quart
quarta
quintuplicat/ada

quadr.
4t
4a
quint.

R

rambla
redactor/a
reedició
referència
referència nostra
referència vostra
registre
reial decret
reial decret legislatiu
reial decret llei
reimpressió
resolució
revista
rodona

rbla.
red.
reed.
ref.
r/n
r/v
reg.
RD
RDLEG
RDL
reimpr.
R
rev.
rda.

S

sant
santa
secció
secretari/ària
secretaria
segle
segon
segona
següents
sense any

St.
Sta.
sec.
secc.
secc.
s.
2n
2a
seg.
s. a.

sense data
sense número
sentència
senyor
senyora
servei
Servei de Llengua Catalana
Servei Nacional (franquícia de correu)
servei públic
setembre
signatura
sine loco (no es coneix el lloc de publicació)
sine nomine (no es coneix l'autor)
si us plau
sobre vagó
sobreàtic
societat anònima

societat cooperativa

societat de garanties recíproques

societat en comandita

societat limitada

societat regular col·lectiva

sub voce (a l'entrada, en els diccionaris)
suplement
suplent
supra (més amunt)

T

taló
tarifa
tarifa corrent
tarifa especial
tarifa general
telèfon
telegrama
tercer
tercera
terme municipal

titular
traducció

s. d.
s/n
S
Sr.
Sra.
serv.
SLC
SN
SP
set.
sign.
s. l.
s. n.
s. u. p.
s/v
s/àt
SA
(s. a.)
SCOOP
s. coop.
SGR
(s. g. r.)
SC
(s. en c.)
SL
(s. l.)
SRC
(s. r. c.)
s. v.
supl.
supl.
sup.

t/
t.
t. c.
t. e.
t. g.
tel.
telegr.
3r
3a
TM
(t. m.)
tit.
trad.

traductor/a
transcripció
transferència
transitori/òria
travessera
travessia
triplicat

U

unitat
unitat monetària
universitari/ària
Universitat de Barcelona
urbanització
ut supra (com abans)

V

valor
vegeu
venciment
verbi gratia (per exemple)
versaleta
vers
videlvidete (vegeu)
vist i plau
vocabulari
volum

trad.
transcr.
transf.
trans.
trav.
trv.
tripl.

u.
u. m.
univ.
UB
urb.
ut sup.

v/
veg.
venc.
v. gr.
vers.
v.
vid.
v. i p.
vocab.
vol.

SÍMBOLS

amper	A
<i>amplitude modulation</i> (modulació d'amplitud)	AM
àrea	a
atmosfera	atm
caloria	cal
centilitre	cl
centímetre	cm
decilitre	dl
<i>Deutsche Mark</i> (marc alemany)	DM
est	E
est-nord-est	ENE
est-sud-est	ESE
florí	FL
franc belga	FB
franc francès	FF
franc luxemburguès	FLUX
franc suís	FS
freqüència modulada	FM
gram	g
hectàrea	ha
hectogram	hg
hectolitre	hl
hectòmetre	hm
hora	h
hotel	H
joule	J
límit	lim
litre	l
<i>medium wave</i> (ona mitjana)	MW
mega	M
megahertz	MHz
milió	m
mil·ligram	mg
mil·lilitre	ml
mil·límetre	mm
milions de pessetes	MPTA
minut (temps)	min
minut (graus de geometria)	min
nord	N
nord-est	NE
nord-nord-est	NNE
nord-nord-oest	NNO
	NNW
	NO
nord-oest	NW

oest

ona pesquera
paràgraf
pesseta
quilogram
quiloherzt
quilojoule
quilòmetre
quilovat
quilovat-hora
quilovolt
quilovoltamper
quintar
revolució
revolucions per minut
segon (temps)
segon (graus de geometria)
short wave (ona curta)
sud
sud-est
sud-oest

sud-sud-est
sud-sud-oest

tant per cent
televisió
tona
torr
treball
volt
wat, vat

O
W
OP
§
PTA
kg
kHz
kJ
km
kW
kWh
kV
kVA
q
r
rpm
s
s
SW
S
SE
SO
SW
SSE
SSO
SSW
%
TV
t
torr
W
V
W

BIBLIOGRAFIA

Comissió Lexicogràfica del Col·legi d'Enginyers Industrials. "Sigles arreu". A: *Quaderns Tècnics*. 1987, núm. 14.

Direcció General de Política Lingüística. *Criteris generals d'escriptura de les abreviatures*.

Gran enciclopèdia catalana. Barcelona: Edicions 62, Enciclopèdia Catalana, 1989.

MARÍ, I. "Alguns dubtes en l'ús de l'apòstrof". A: *Llengua i Administració*. 1984, núm. 15.

MARÍ, I. "Abreviatures". A: *Llengua i Administració*. 1982, núm. 1.

MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario internacional de siglas y acrónimos*. Madrid: Pirámide, 1984.

MARTÍNEZ DE SOUSA, J. *Diccionario de tipografía y del libro*. 2a ed. Madrid: Paraninfo, 1981.

MESTRES, J. M. "Apostrofació de sigles". A: *Llengua i Administració*. 1989, núm. 37.

MESTRES, J. M.; GUILLÉN, J. *Diccionari d'abreviacions*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1992. (Diccionaris Complementaris, 2).

NAKOS, D. "Sigles et noms propres". A: *META*. 1990, vol. 35, núm. 2.

Norma ISO 832/R

Norma ISO 704:1987

XIRINACHS, M. "Els símbols". A: *Llengua i Administració*. 1983, núm. 8.

XIRINACHS, M. "Les sigles". A: *Llengua i Administració*. 1984, núm. 14.

XIRINACHS, M. "Les sigles". A: *Llengua i Administració*. 1984, núm. 15.